

**Հեռուստատեսության և ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի անդամի
թափուր տեղի համար մրցույթի հարցաշար
Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների Եվրոպական կոնվենցիայի
վերաբերյալ**

1. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների Եվրոպական կոնվենցիան ե՞րբ է վավերացվել ՀՀ կողմից :

- Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների Եվրոպական կոնվենցիան ՀՀ կողմից վավերացվել է 2002 թվականի ապրիլի 26-ին:

(ՀՀ ԱԺ 2002թ. մարտի 20-ի որոշում)

2. Կարո՞ղ է արդյոք Դատարանն ընդունել հայցադիմումը, եթե իրավական պաշտպանության բոլոր ներպետական միջոցները սպառված չեն :

- Ո՛չ: Դատարանը կարող է գործը քննության ընդունել միայն այն բանից հետո, երբ սպառվել են միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ նորմերին համապատասխան իրավական պաշտպանության բոլոր ներպետական միջոցները:

(Կոնվենցիայի հոդված 35)

3. Ե՞րբ կարող է դատարանը գործը քննության ընդունել :

- Երբ սպառվել են միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ նորմերին համապատասխան իրավական պաշտպանության բոլոր ներպետական միջոցները, և վեց ամսվա ընթացքում՝ սկսած այն օրվանից, երբ կայացվել է ներպետական վերջնական որոշումը:

(Կոնվենցիայի հոդված 35)

4. Ինչպիսի՞ իրավունքներ են պաշտպանվում Եվրոպական կոնվենցիայով և դրան կից արձանագրություններով: Թվարկել 5-6 իրավունք :

- Կյանքի իրավունքը, ազատության և անձնական անձեռնմխելիության իրավունք, արդար դատաքննության իրավունքը, անձնական և ընտանեկան կյանքը հարգելու իրավունքը, մտքի, խղճի և կրոնի ազատությունը, արտահայտվելու ազատությունը, հավաքների և միավորման ազատություն, ամուսնության իրավունք, իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցի իրավունքը, սեփականության պաշտպանության իրավունքը, կրթության իրավունքը, ազատ ընտրությունների իրավունքը, տեղաշարժի ազատության իրավունքը:

(Կոնվենցիայի 1-ին բաժին և արձանագրություններ)

5. Ե՞րբ և որտե՞ղ է ընդունվել Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիան :

- Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիան ընդունվել է 1950թ. նոյեմբերի 4-ին՝ Հռոմում:

(Կոնվենցիա)

6. Քանի՞ դատավոր ունի Եվրոպական դատարանը :

- Եվրոպական դատարանի դատավորների թիվը հավասար է Բարձր Պալմանավորվող կողմերի թվին:

(Կոնվենցիայի հոդված 20)

7. Որո՞նք են եվրոպական դատարանի պաշտոնական լեզուները :

- Անգլերենը և ֆրանսերենը:

(Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի կանոնակարգի կանոն 34)

8. Ո՞ր հարցերի վրա է տարածվում եվրոպական դատարանի իրավագործությունը :

- Դատարանի իրավագործությունը տարածվում է այն բոլոր հարցերի վրա, որոնք վերաբերվում են Կոնվենցիայի և դրան կից Արձանագրությունների դրույթների մեկնաբանմանը և կիրառմանը և որոնք իրեն են հանձնվում Կոնվենցիայի դրույթներով նախատեսված դեպքերում:

(Կոնվենցիայի հոդված 32)

9. Ո՞ր մարմնի խնդրանքով Եվրոպական դատարանը կարող է խորհրդատվական եզրակացություններ տալ :

- Նախարարների կոմիտեի խնդրանքով Դատարանը կարող է խորհրդատվական եզրակացություն տալ:

10. Ինչպիսի՞ իրավական հետևանքներ է առաջացնում բարեկամական կարգավորում ձեռք բերելը :

- Բարեկամական կարգավորում ձեռք բերելու դեպքում Դատարանը գործը հանում է իր ցուցակից՝ կայացնելով որոշում:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության 15.3 հոդված)

11. Ո՞ր մարմինն է վերահսկում որոշման մեջ սահմանված բարեկամական կարգավորման պայմանների կատարումը :

- Նախարարների կոմիտեն:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության 15.4 հոդված)

12. Ո՞ր հարցերի առնչությամբ դատարանը կարող է խորհրդատվական եզրակացություն տալ :

- Դատարանը կարող է խորհրդատվական եզրակացություն տալ Կոնվենցիայի և դրան կից արձանագրությունների մեկնաբանմանը վերաբերվող իրավական հարցերի առնչությամբ:

(Կոնվենցիայի հոդված 47)

13. Ի՞նչ սահմանափակումների է ենթակա կրոնը կամ համոզմունքներն արտահայտելու ազատության իրավունքը :

- Սեփական կրոնը կամ համոզմունքները դավանելու ազատությունը ենթակա է միայն այնպիսի սահմանափակումների, որոնք սահմանված են օրենքով և անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում՝ ի պաշտպանություն հասարակական անվտանգության, հասարակական կարգի, առողջության կամ բարոյականության կամ այլ ամձանց իրավունքների և ազատությունների:

(Կոնվենցիայի հոդված 9.2)

14. Ո՞ր դեպքում Եվրոպական դատարանի դատավորը կարող է հեռացվել պաշտոնից :

- Դատավորը պաշտոնից կարող է հեռացվել միայն այն դեպքում, եթե մյուս դատավորները քվեների երկու երրորդ մեծամասնությամբ որոշում են ընդունում այն մասին, որ դատավորն այլևս չի համապատասխանում ներկայացվող պահանջներին:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության 15.3 հոդված)

15. Ո՞ր դեպքում է թույլատրվում օտարերկրացիների կոլեկտիվ արտաքսումը :

- Ոչ մի դեպքում: Օտարերկրացիների կոլեկտիվ արտաքսումն արգելվում է:

(Կոնվենցիայի 4-րդ արձանագրության 4-րդ հոդված)

16. Ենթակա են արդյո՞ք բողոքարկման անհատական գանգատի անընդունելիության մասին որոշումները :

- Ոչ, դրանք վերջնական են:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության 8-րդ հոդված)

17. Ո՞ր մարմինն է իրականացնում վերջնական վճռի կատարման նկատմամբ վերահսկողությունը :

- Նախարարների կոմիտեն:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության 16.2 հոդված)

18. Ո՞ր գանգատները միանձնյա կազմով դատարանը չի քննում :

- Գանգատներն այն Բարձր պայմանավորվող կողմի դեմ, որի առնչությամբ տվյալ դատավորն ընտրվել է:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության 6.3 հոդված)

19. Ո՞վ և որքա՞ն ժամանակով է ընտրում դատարանի նախագահին :

- Դատարանի նախագահին երեք տարի ժամկետով ընտրում է Դատարանը՝ լիազմար նիստերում:

(Կոնվենցիայի հոդված 26)

20. Ո՞ր դեպքերում Բարձր պայմանավորվող կողմերը կարող են ձեռնարկել միջոցառումներ՝ ի շեղումն իրենց ստանձնած պարտավորությունների :

- Պատերազմի կամ ազգի կյանքին սպառնացող այլ արտակարգ դրության ժամանակ:

(Կոնվենցիայի հոդված 15)

21. Ո՞րն է Եվրոպական դատարանը հիմնելու նպատակը :

- Կոնվենցիայով և դրան կից արձանագրություններով Բարձր պայմանավորվող կողմերի ստանձնած պարտավորությունների կատարումն ապահովելը:

(Կոնվենցիայի հոդված 19)

22. Ո՞վ է հոգում դատարանի գործունեության հետ կապված ծախսերը :

- Եվրոպայի խորհուրդը:

(Կոնվենցիայի հոդված 50)

23. Ի՞նչ է ենթադրում «Պատիժ՝ բացառապես օրենքի հիման վրա» սկզբունքը :

- Ոչ ոք չպետք է մեղավոր ճանաչվի որևէ գործողության կամ անգործության համար, որը կատարման պահին, ներպետական կամ միջազգային իրավունքի համաձայն, քրեական հանցագործություն չի համարվել: Չի կարող նաև նշանակվել ավելի ծանր պատիժ, քան այն, որը կիրառելի է եղել քրեական հանցագործության կատարման պահին:

(Կոնվենցիայի հոդված 7)

24. Ո՞ր դեպքերում է թույլատրելի մահապատժի կիրառումը :

- Ոչ մի դեպքում: «Յանկացած հանգամանքներում մահապատժի վերացման վերաբերյալ» թիվ 13 Արձանագրությունը սահմանում է, որ մահապատիժը վերացվում է: Ոչ ոք չպետք է մահապատժի դատապարտվի կամ ենթարկվի:

(Կոնվենցիայի թիվ 13 արձանագրության հոդված 1)

25. Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի դրույթների խախտմամբ կալանավորված կամ ձերբակալված անձանց իրավունքների վերականգման ի՞նչ երաշխիք է նախատեսում Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածը :

- Յուրաքանչյուր ոք, ով, ի խախտումն սույն հոդվածի դրույթների, ձերբակալման կամ կալանավորման գոհ է դարձել, իրավունք ունի հայցի ուժով օժտված փոխհատուցման:

(Կոնվենցիայի հոդված 5)

26. Կալանավորման օրինականության ապահովման ինչպիսի՞ երաշխիքներ է սահմանում կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածը :

- Յուրաքանչյուր ոք, ով ձերբակալման կամ կալանավորման պատճառով գրկված է ազատությունից, իրավունք ունի դատական կարգով վիճարկել իր կալանավորման օրինականությունը:

(Կոնվենցիայի հոդված 5)

27. Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում անմեղության կանխավարկածը :

- Յուրաքանչյուր ոք, ով մեղադրվում է քրեական հանցագործություն կատարելու մեջ, համարվում է անմեղ, քանի դեռ նրա մեղավորությունն ապացուցված չէ օրենքին համապատասխան:

(Կոնվենցիայի հոդված 6.2)

28. Ի՞նչ իրավունք է Կոնվենցիան երաշխավորում քրեական հանցագործություն կատարելու համար դատարանի կողմից դատապարտված անձանց համար :

- Դատապարտումը կամ դատավճիռը վերադաս դատարանի կողմից վերանայման իրավունք:

(Կոնվենցիայի 7-րդ արձանագրության հոդված 2)

28. Կարո՞ղ են արդյոք վերընտրվել Դատարանի պալատների նախագահները :

- Այո:

(Կոնվենցիայի հոդված 26)

30. Ե՞րբ է ավարտվում դատավորների պաշտոնավարման ժամկետը :

- Երբ լրանում է նրանց 70 տարին:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության հոդված 2)

31. Քանի՞ տարի ժամկետով են ընտրվում դատավորները :

- Դատավորներն ընտրվում են ինը տարի ժամկետով:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության հոդված 2)

32. Ի՞նչ փաստաթղթով է սահմանվում քարտուղարության գործառույթներն ու կազմակերպումը :

- Դատարանի ընթացակարգի կանոններով:

(Կոնվենցիայի հոդված 25)

33. Ո՞ր մարմինն է ընդունում դատարանի ընթացակարգի կանոնները :

- Դատարանը՝ լիազույժար նիստում:

(Կոնվենցիայի հոդված 25)

34. Ու՞մ կողմից է ընտրվում Քարտուղարը :

- Լիազումար նիստում՝ Դատարանի կողմից:
(Կոնվենցիայի հոդված 25)
34. Ու՞մ կողմից են ընտրվում Դատարանի պալատների նախագահները :
- Լիազումար նիստում՝ Դատարանի կողմից:
(Կոնվենցիայի հոդված 25)
35. Ու՞մ կողմից է ընտրվում Եվրոպական դատարանի դատավորը :
- Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի կողմից:
(Կոնվենցիայի հոդված 22)
37. Ո՞ր մարմինն է լուծում Դատարանի իրավագործության շուրջ ծագած վեճը :
- Դատարանի իրավագործության շուրջ եղած վեճի դեպքում հարցը լուծում է Դատարանը:
(Կոնվենցիայի հոդված 32.2)
38. Ո՞ր դեպքում դատարանը կարող է որոշել զանգատը վերստին ընդգրկել գործերի ցուցակում :
- Եթե գտնում է, որ գործի հանգամանքները արդարացնում են դա:
(Կոնվենցիայի հոդված 37)
39. ործի քննության ո՞ր փուլում դատարանը կարող է մերժել իրեն հանձնված զանգատը, որն անընդունելի է համարում կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխան :
- Գործի քննության ցանկացած փուլում:
(Կոնվենցիայի հոդված 35)
40. Ո՞ր պետությունների ստորագրման համար է բաց Եվրոպական Կոնվենցիան :
- Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունների համար:
(Կոնվենցիայի հոդված 59)
41. Կոնվենցիայում ինչպե՞ս է սահմանված տեղաշարժվելու ազատության իրավունքը :
- Որևէ պետության տարածքում օրինական կարգով գտնվող յուրաքանչյուր ունի այդ տարածքի սահմաններում ազատ տեղաշարժվելու և ազատորեն բնակության վայր ընտրելու իրավունք:
(Կոնվենցիայի 4-րդ արձանագրության հոդված 2)
42. Որո՞նք են Կոնվենցիայով նախատեսված ազատ տեղաշարժվելու իրավունքի թույլատրելի սահմանափակումները :
- Տեղաշարժվելու ազատության իրավունքը նկատմամբ կարող են կիրառվել սահմանափակումներ, որոնք նախատեսված են օրենքով և անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում՝ ի շահ պետական անվտանգության կամ հասարակության ապահովության, հասարակական կարգի պահպանման, հանցագործությունների կանխման, առողջության կամ բարոյականության պաշտպանության կամ այլ անձանց իրավունքների ու ազատությունների պաշտպանության նպատակով:
(Կոնվենցիայի 4-րդ արձանագրության հոդված 2.3)
43. Որտե՞ղ է գտնվում Մարդու իրավունքների Եվրոպական դատարանի նստավայրը :
- Ստրասբուրգում:
(Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի կանոնակարգի կանոն 19.1)
44. Արդյո՞ք Եվրոպական միությունը կարող է միանալ սույն Կոնվենցիային :
- Այո:
(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության հոդված 17)
45. Բարձր պայմանավորվող կողմը ե՞րբ կարող է չեղյալ հայտարարել Կոնվենցիան :
- Սույն Կոնվենցիայի մասնակից դառնալու պահից սկսած հինգ տարի անց միայն և Եվրոպական խորհրդի գլխավոր քարտուղարին ծանուցում ուղարկելու պահից սկսած վեց ամիս լրանալուց հետո:
(Կոնվենցիայի հոդված 58.1)
46. Ի՞նչ իրավական հետևանքներ են առաջանում, երբ Բարձր պայմանավորվող կողմը դադարում է Եվրոպայի խորհրդի անդամ լինելուց :
- Բարձր պայմանավորվող կողմը դադարում է կոնվենցիայի մասնակից լինելուց:
(Կոնվենցիայի հոդված 58.3)

47. Եթե Նախարարների կողմից գտնում է, որ Բարձր պայմանավորվող կողմը հրաժարվում է կատարել այն գործի առումով վերջնական վճիռը, որի կողմ է հանդիսանում, ապա ինչպիսի՞ քայլեր կարող է ձեռնարկել :

- Նախարարների կողմից կարող է տվյալ կողմին պաշտոնական ծանուցումից հետո և Կողմերի իրավասու ներկայացուցիչների քվեների երկու երրորդի մեծամասնությամբ ընդունված որոշմամբ Դատարանին հարց հղել՝ արդյո՞ք տվյալ կողմը չի կատարել Դատարանի վերջնական վճիռների կատարման պարտավորությունը:

(Կոնվենցիայի 14-րդ արձանագրության 16.4 հոդված)

48. Ո՞ր մարմնին են ի պահ հանձնվում վավերագրերը :

- Եվրոպայի խորհրդի լիավոր քարտուղարին:

(Կոնվենցիայի հոդված 59.1)